

Názory na podílení se občanů na rozhodování – únor 2015

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 2. 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1069</i>
Počet tazatelů:	<i>248</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.86</i>
Zveřejněno dne:	<i>10. března 2015</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

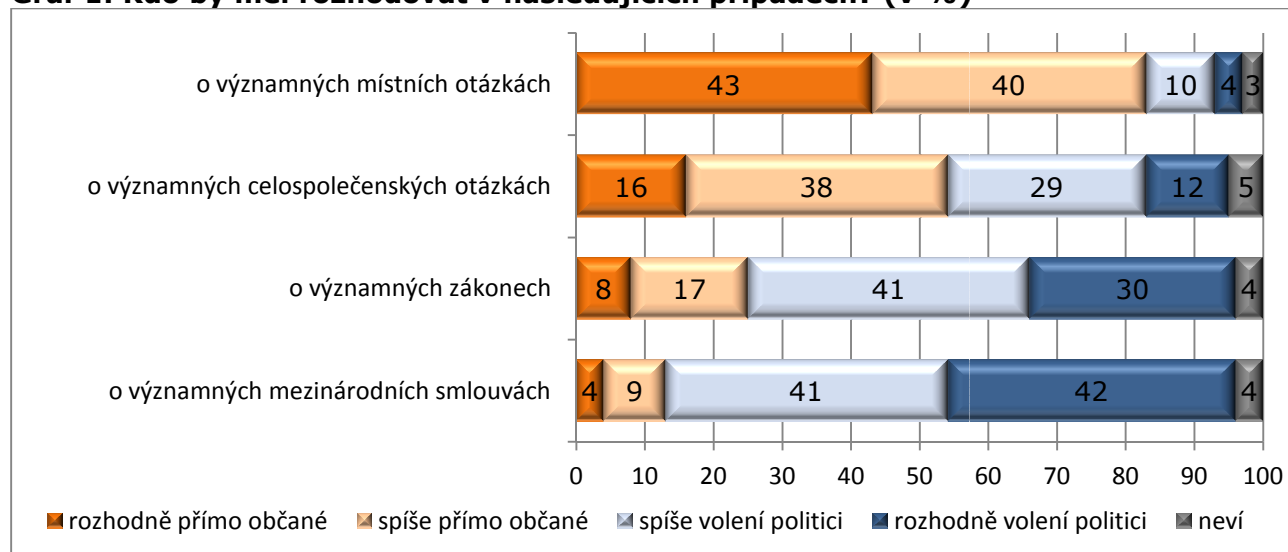
Do únorového šetření Centra pro výzkum veřejného mínění byla zařazena otázka zjišťující, ve kterých případech by se měli podle účastníků výzkumu na rozhodování podílet volení zástupci a ve kterých přímo občané.¹ V podstatě jde o názor, co by mělo a co nemělo být předmětem rozhodování pomocí nástroje přímé demokracie – politicky aktuálního referenda, i když tento pojem nebyl v otázce použit.

Jasná většina dotázaných (83 %) se domnívá, že o místních otázkách by měli rozhodovat přímo občané (43 % rozhodně přímo občané, 40 % spíše přímo občané). V případě celospolečenských otázek by rozhodování nechalo na občanech 54 % respondentů (16 % rozhodně, 38 % spíše). Rozhodování o

¹ Znění otázky: „Měli by podle Vás v následujících případech rozhodovat volení politici nebo přímo občané? O významných zákonech, o významných mezinárodních smlouvách, o významných celospolečenských otázkách, o významných místních otázkách.“

zákoněch a mezinárodních smlouvách by naopak většina oslovených občanů svěřila voleným zástupcům. V případě významných zákonů je pro přímé rozhodování občanů pouze 25 % (naopak 71 % je proti) a pro rozhodování občanů o významných mezinárodních smlouvách jen 13 % (a 83 % je proti). Pro podrobný přehled výsledků viz graf 1.

Graf 1: Kdo by měl rozhodovat v následujících případech? (v %)

Položky jsou řazeny sestupně podle dosaženého skóre odpovědi „rozhodně přímo občané“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Bez ohledu na oblast rozhodování je názor „občané“ versus „politici“ rozložen takto (jde součet výskytu odpovědí „spíše“ a „rozhodně“ politici ve všech čtyřech položkách): 13 % respondentů neuvedlo uvedené odpovědi ani jednou, 15 % jedenkrát, 34 % dvakrát, 26 % třikrát a 12 % čtyřikrát. To znamená, že téměř dvě třetiny respondentů jsou pro rozhodování politiků maximálně ve dvou položkách (z grafu plyne, že jde hlavně o významné zákony a mezinárodní smlouvy). Uvedené rozložení názorového spektra pak statisticky významně koreluje s životní úrovní dotázaného (ti, co mají dobrou životní úroveň, více preferují rozhodování politiků). Určitá souvislost byla zjištěna i s levopravou orientací (ti, co se hlásí ke krajní levici a k levému středu se více zasazují o to, aby rozhodovali občané). Nejvýznamnější souvislost byla ovšem zjištěna s celkovou důvěrou ve vládu a poslaneckou sněmovnu (logicky, kdo více důvěřuje voleným politikům, tak by ve větší míře rozhodnutí delegoval na politickou reprezentaci), jak v případě důvěry v Poslaneckou sněmovnu ukazuje tabulka 1.

Tab. 1: Vliv důvěry v Poslaneckou sněmovnu na názor, zda mají rozhodovat politikové (v %)

Počet situací, ve kterých by měli rozhodovat politikové	0	1	2	3	4
Rozhodně důvěřuje	0	14	24	48	14
Spíše důvěřuje	7	14	36	26	17
Spíše nedůvěřuje	13	12	35	29	11
Rozhodně nedůvěřuje	27	20	27	20	6
Celkem	13	15	34	26	12

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

O trochu nižší, avšak stále ještě statisticky významná je korelace s účastí ve volbách (ti, kteří by šli k volbám, by ve větší míře rozhodování přenechali politikům). Souvislost se sociodemografickými charakteristikami dotázaných nebyla zjištěna.

Z hlediska meziročního srovnání (ve stávající podobě problematiku sledujeme až od roku 2011 - viz poznámku pod tabulkou) nedošlo k žádným statisticky významným změnám, co se týče místní a celostátní úrovně. V porovnání s obdobím let 2012 a 2013 lze vidět mírné poklesy podílů rozhodování občanů a odpovídající nárůsty u podílů rozhodování politiků v případě významných celospolečenských otázek, významných zákonů a významných mezinárodních smluv, což svědčí o určitém nárůstu přesvědčení o potřebě určité odbornosti a zodpovědnosti i ve sféře politiky a zároveň to koresponduje s nárůstem důvěry v politickou reprezentaci oproti období let 2012 a 2013, kdy tato dosahovala historicky rekordně nízkých hodnot.

Tab. 2: Kdo by měl rozhodovat v následujících případech? - vývoj (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	občané/ politici	občané/ politici	občané/ politici	občané/ politici	občané/ politici	občané/ politici
o významných místních otázkách	81/15	85/12	83/14	84/13	85/13	83/14
o významných celospolečenských otázkách	53/41	54/42	58/38	59/36	56/40	54/41
o významných zákonech	19/76	32/64	30/65	33/62	28/69	25/71
o významných mezinárodních smlouvách	9/86	13/83	21/75	19/75	14/82	13/83

Pozn.: V roce 2010 byla otázka položena bez adjektiva „významný“ u všech položek. Rozdíly v četnostech u meziročního srovnání 2010 -2011 tak mohou být způsobeny touto změnou a nelze je jednoznačně přičítat pouze posunům v názorech občanů. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.